

EMF Summit: Kevin Kunze

<http://emfsummit.com/kevin-kunze/>

Film "Mobilize" (<http://bit.ly/MobilizeMovie>), mis tuli välja 14. oktoobril 2014, on uuriv dokumentaal, mis käsitleb mobiiltelefoni kiirguse võimalikke pikaajalisi tervise mõjusid, sh vähk ja viljatus. Film vaatleb kõige uuemaid teaduslikke uuringuid, jälgib riikide pingutusi seadusloomes ja valgustab mõju, mis tehnoloogiafirmadel on inimeste tervisele.

Kevin tegi filmi tegemise käigus intervjuusid kümnete arstide, advokaatide, vähipatsientide, poliitikute ja tehniliste ekspertidega ning jõudis järeldusele, et me peame olema rohkem teadlikud mobiilikiirgusest ja end kaitsma. Selleks on väga lihtsaid võimalusi: kasuta kõlarit, peakomplekti, eelista tekstisõnumeid. Isegi tavalise juhtmega telefoni toru on võimalik spetsiaalse adapteriga mobiili külge ühendada. Ära pane mobiili kunagi oma taskusse või pea vastu!

Mobiil lapsel on tõeliselt ohtlik, inimesed peavad seda mõistma. Iisrael ja Suurbritannia on välja andnud hoiatuse, et lapsed ei tohiks mobiili kasutada, kuna kiirguse negatiivset mõju suurendab mh see, et lapse aju neelab kaks korda rohkem kiirgust kui täiskasvanu aju.

Vaja on teada ka seda, et kiirguse elimineerimiseks ei piisa ainult telefoni väljalülitamisest, sest nii kiirgab see ikka edasi ja töötab antennina. Sa pead telefoni lülitama lennurežiimile ja wifi välja lülitama.

Hiljuti avaldas Google, et toob turule uue tehnoloogia - Google Glass. See on kehal kantav mikrolainekiirgust emiteeriv seade. Selle SARi (kiirguse spetsiifiline neeldumismäär) kohta pole Google oma veebilehel infot avaldanud, kuid katsete tulemused on leitavad FCC (föderaalne kommunikatsioonikomisjon) lehelt. Katsed näitavad, et Glassi SAR on palju kõrgem kui näiteks iPhone 5-l, Samsung Galaxy S5-l ja enamikel mobiilidel turul. USA-s ei või isikliku juhtmevaba seadme SAR olla suurem kui 1,6 W/kg, Google Glassi SAR on 1,42 W/kg.

Ent isegi need, kes mobiile testivad, ütlevad, et tuleb kehtestada rangemad standardid.

Me võime mobiile vabalt edasi kasutada, kuid seda tuleb teha turvaliselt. Lisaks peame survet avaldama tootjatele, et nad informeeriks rohkem kaasnevatest riskidest ning võtaksid ise kasutusele kaitsemeetmeid ja ohutumaid tehnoloogilisi lahendusi.

Kas tead, et peaaegu igas mobiilimanuaalis on väikeses kirjas info mobiilikiirguse kohta ja teave, kuidas kasutada mobiili ohutumalt?

Näiteks iPhone'i manuaalis seisab: „Hoida mobiili vähemalt 15 mm kehas eemal, kasuta mobiilikotte, vöökinnitusi või hoidikuid, millel ei ole metalloosid ja millega jääks mobiili ja keha vahele vähemalt 15 mm.“ Ja veel: „Kui siiski muretsed kiirguse ekspositsiooni pärast, piira mobiiliga rääkimise aega ja hoida mobiili kehas veelgi kaugemal.“

Mõnes manuaalis, nt Blackberry Torchi omas, on soovitus hoida mobiili kehas vähemalt 25 mm kaugusel (sh rasedad ja teismelised oma alakõhust).

Kummaline, et ühest küljest kinnitavad mobiilifirmad meile, et mobiilid on ohutud, teisalt aga ütlevad, et peaksime mobiile hoidma kehas vähemalt tolli kaugusel. Mida see siis nüüd täpselt tähendab?

Arvestades juba praegu nii suurt hulka ajukasvajatesse haigestunuid, oleks mobiilitööstus pidanud hoiatusteksti mobiilidele juurde panema juba kaua aega tagasi. Reaalsus on aga hoopis selline, et kui mingi linn või piirkond tahab kehtestada näiteks mobiilide märgistamisele rangemaid nõudeid, võib mobiilitööstus ta kohtusse anda, nagu on juhtunud San Fransiscos, kus linn üritas kehtestada

nõude, et mobiilkarbil oleks viide võimaliku kahjulikkuse kohta – samamoodi nagu näiteks sigaretipakkidel on. Kas või selline tekst: „Mobiil tekitab kiirgust ja sellel võivad olla pikaajalised mõjud”. Manuaalis on see jutt ju põhimõtteliselt juba olemas. Mobiilitööstus üritab aga iga hinnaga vältida igasugust täiendavat avalikustamist. Nad ei saa lubada, et inimesed oleksid teadlikud, et üldse keegi teaks, et sellega võiks mingi probleem olla. Muidu peavad nad hakkama leidma vastusteid väga tõsistele küsimustele...

Kohtutest on ka positiivseid näiteid - Itaalias on üks ajuvähki haigestunu võitnud kohtus mobiilifirmat, keda ta oma kasvajas süüdistas. Ka USAs on käimas kohtuasjad mobiilifirmade vastu, mille on algatanud ajuvähki haigestunud.

Floridas algatas kohtuasja üks isa, kelle laps suri ajuvähki. Nimelt anti lapsele koolis tahvelarvuti, mida laps hakkas nii väga armastama, et magas, arvuti padja all. Vanematel polnud sellest aimugi. Lapsel arenes opereerimatu ajuvähk ja ta suri.

Kasvajad on üks karm tagajärg, kuid elektromagnetkiirgus teeb suurt kahju ka südamele.

Kohtusse kaevatakse eelkõige sellepärast, et info jõuaks avalikkusesse, mingi raha või kompensatsiooni saamine polegi nii oluline. Paraku võivad kohtuprotsessid kesta aastaid, sest mobiilifirmad teevad selleks kõik, et venitada.

Uurijad on vaadelnud sadu uuringuid mobiilikiirguse kohta, et välja selgitada, millised on kiirguse bioloogilised mõjud. Kokkuvõttes umbes pooled uuringutest tuvastavad bioloogilisi mõjusid, pooled mitte. Kui aga jaotada need uuringud rahastamisallika järgi, siis on näha, et telekommunikatsioonitööstuse poolt rahastatud uuringud tavaliselt mõju ei leia, samas aga sõltumatud uuringud üldjuhul leiavad.

Al Gore, kes tegi filmi "Inconvenient truth", on ka Apple'i juhatuses. Olgugi et siin filmis jätab ta endast mulje kui mures keskkonnaaktivistist, allkirjastas ta 1996. aastal telekommunikatsiooniseaduse, millega muu hulgas lubatakse USAs mobiilimaste paigaldada kuhu iganes, olenemata mis tahes tervise- või keskkonnaküsimustest.

On kolm asja, mille sa saad ära peita, kuid mitte alati - päikese, kuu ja tõe. Kummaline, et inimesed tahavad ebamugavast tõest mööda vaadata ja aktsepteerivad pigem mugavat valet.

Ka valitsused on praegu veel eitamise seisundis. Samamoodi tarbijad - keegi ei taha mõelda, et meie mänguasjad võiksid meid kahjustada. Paraku on inimesed ka päriselt sõltuvuses oma mobiilidest, ilma mobiilita taluvad nad võõrutusnähte!

Kummaline, et meie seas on täiesti ratsionaalseid ja tarku inimesi, kes on veendunud, et mobiilid on turvalised, mingil põhjusel ettevaatuspõhimõtte neile kohale ei jõua. Tundub, et need, kes on n-ö targad, ei suuda tihti siin punkte ühendada.

Noored tunduvad siin olevat isegi teadlikumad ja avatumad ning võtavad paremini vastu teadmist, et mobiilid võivad ohtlikud olla.

Meil on palju teha - inimesi teavitada, wifi koolidest välja saada. Probleem, millest ei räägita, on ju ka selles, et kiirgus on kumuleeruv – kui üldiselt mõõdetakse ühe telefoni SAR-i, siis ei võeta arvesse, et sul on kodus ka wifi, kaugloetav elektriaresti, saastelekter - kõik see kumuleerub.

Tundub, et selleks, et tõe mobiilikiirguse kohta sinuni läbi murraks, peab sul olema selle temaga mingi isiklik kokkupuude, näiteks tunned kedagi, kes on kiirguse tõttu haigestunud. Alles siis oled valmis tõe nägema ja hakkad ka end kaitsma, näiteks ei pane enam mobiili oma pea vastu. Varem

pidasid sa selliseid inimesi hüsteerikuteks...

"Nad ostavad vaikimist. Nad ostavad apaatiat. Nad ostavad poliitikuid. Igas pessimistlikus ja hirmule alluvas keskkonnas sa pead võitlema oma koha eest."

(Gavin Newsom, California leitnant-kuberner, endine San Fransisco linnapea)

"See on tööstus, millel on šokeerivalt suur osa meie majanduses. Igasugune muutus või avalik teadlikkus sel teemal põhjustaks nende müügi ja kasumi vähenemist."

(Dennis Kucinich, USA kongressiliige)

"Me mõistsime, et on võimalus, et me oleme katsejänesed."

(Debora Raphael, toksiliste ainete kontrolli osakonna juhataja, California keskkonnakaitseamet)

"Me oleme läbi vaadanud kõik asjakohased epidemioloogilised uuringud ja leidnud tõendeid, eriti kahest suuremast uuringust, et juhtmevaba telefoni kasutamine toob kaasa suurema riski glioomi tekkeks - see on pahaloomuline ajukasvaja -, eriti neil, kes mobiili kõige rohkem kasutasid."

"Me oleme hakanud saama tõestusmaterjali ajukasvajate registrist, ma arvan, et mida aeg edasi, seda rohkem seda tõestusmaterjali tuleb."

(Dr Joel Moskowitz, California ülikool)

"See tööstus on olnud väga võimas, üritab teemat segaseks ajada – ja selleks on tööstusel ka tõsine huvi. Nad tegid nii viisi tubakaga, asbestiga... Tõega kohanemine tuleb ainult suurema meediatähelepanuga ja avalikkuse tugevneva häälega."

(Andrea Boland, Maine'i esindajatekoda)

„Nii palju, kui on uuritud väikse võimsusega mobiilide kasutamisega kaasnevate kahjustuste kohta ajule - mulle tundub, et kõik need uuringud on jõudnud mittelõplike järeldusteni. Need, millele te viitate, sisaldavad tegelikult sõnu "võivad põhjustada vähki" - no alati saab ju öelda, et on võimalik, et miski tekitab..."

„Ma usun, et kiirgus teatud tasemest allpool võib olla kahjulik teatud viisil. Tõde on, et sel viisil, nagu eksperimentaalsed uuringud on tehtud, on kõik, mida öelda saab, et mingis kindlas eksperimentis oli see kindlasti kantserogeenne.“

„See, mida ma olen lugenud - ma olen lugenud ka teaduslike uuringute tulemusi ja ma ei poolda mobiili panemist pea vastu.“

(Steve Wozniak, Apple Inc. kaasasutaja)

"Olen vaadanud käputäit uuringuid, mis on uurinud mobiili kasutamist kümme aastat või kauem - neid uuringuid on liiga vähe ja sellepärast ei ole meil lõplikku vastust. Kuid kõik need uuringud leiavad enam-vähem topelt riski ajukasvajate tekkeks ja just sellel pea poolel, kus haigestunud mobiili kasutasid. See pole tõend, vaid signaal, et me peame sellele teemale rohkem tähelepanu pöörama."

Teadlased ütlevad, et meid on ees ootamas tervise katastroof, astronoomilises mastaabis, kui me midagi ei muuda või ette ei võta. Kas tõesti on selleks vaja, et tekiks tohutu hulk inimesi, kes ei suuda enam ühiskonnas funktsioneerida?